

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Kirjaamo

PL 1

13035 AVI

kirjaamo.etela@avi.fi

Viite ESAVI/39736/2024

LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEEN SELVITYS KORJAUSMÄÄRÄYKSEN TOTEUTUMISESTA

- Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen A- ja B-kiireellisille tehtäville hälyttämä muodostelma

1. Taustaa

Aluehallintovirasto teki Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen A- ja B-kiireelliselle tehtävälle hälytetyistä muodostelmista selvityksen osana Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokseen syksyllä 2024 kohdistamaansa valvontakäyntiä. Selvitystyössä kävi ilmi, että pelastuslaitoksella on ollut touko-syyskuun 2024 aikana kaikkiaan 151 sellaista A- tai B-kiireellistä tehtävää, joissa ensimmäinen hälytysvaste ei ole täyttänyt pelastusryhmän vaatimusta. Näistä tehtävistä oli kaikkiaan 52 sellaista tehtävää, joissa pelastustoiminnan johtaja on arvioinut paikalle saadut henkilöstö- ja/tai kalustoresurssit riittämättömiksi tilanteen alussa. Näiden 52 tehtävän joukossa oli 36 sellaista tehtävää, joihin ei ollut hälytetty lisäyksikköä.

Aluehallintovirasto käynnisti aiheesta valvonta-asian. Valvonta-asian käynnistämisen perusteena on asian merkittävyys lain tarkoittaman tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen pelastustoiminnan suorittamisen sekä toimenpiteiden viivytyksettömän ja tehokkaan suorittamisen kannalta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on vastaanottanut samaa aihetta koskevan kantelun syksyllä 2024. Aluehallintovirasto on päättänyt siirtää kantelun (ESAVI 40515/2024) käsittelyn hoidettavaksi tämän valvonta-asian yhteydessä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto lähetti 4.12.2024 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle selvityspyynnön A ja B-tehtävään hälytetyistä muodostelmista 1.1.–30.11.2024 väliseltä ajalta. Selvitys saapui aluehallintovirastoon 11.2.2025. Selvityksen saapumisen jälkeen aluehallintovirasto pyysi selvityksessä viitatus, pelastuslaitoksen laatiman ohjeen ”Vajaavahvuisten yksiköiden automaattinen täydentäminen” itselleen.

Aluehallintovirasto selvitti itse Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen A- ja B-kiireellisten tehtävien ensimmäistä hälytysvastetta onnettomuustietojärjestelmä Prontosta ajalta 16.11.2024–15.2.2025. Aluehallinto totesi, että laaditun uuden toimintaohjeen jälkeen puutteet muodostelmien hälyttämisestä ovat vähentyneet.

Aluehallintovirasto totesi myös, että ratkaiseminen edellyttää pidempää tarkastelujaksoa, jotta voidaan todeta hälyttämisessä olevien käytäntöjen muuttuneen riittävällä tasolla ja pysyvästi. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle esitettiin 19.2.2025 lisäselvityspyyntö, jonka mukaan sen tulee 29.8.2025 mennessä selvittää A- ja B-kiireellisten tehtävien osalta toteutuneet ensimmäiset hälytysvasteet ajalta 1.1.–31.7.2025.

Aluehallintovirasto selvitti toteutuneita hälytysvasteita vielä uudelleen huhtikuussa 2025. Tässä selvityksessä kävi ilmi, että helmi–maaliskuun 2025 aikana oli lukuisia sellaisia A- ja B-kiireellisiä tehtäviä, joihin hälytettiin pelastusryhmää pienempi muodostelma. Tällä ajanjaksolla oli myös sellaisia korkeariskisiä tehtäviä, joissa hälytysvaste oli pelastusryhmäksi täydennetty viiveellä. Viive on aiheuttanut tilanteen, jossa AVI:n näkemyksen mukaan pelastustoimintaa ei ole voitu aloittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Havaitut puutteet olivat aluehallintoviraston mielestä niin merkittäviä, että valvonta-asia otettiin uudelleen käsittelyyn, AVI valmisteli asiasta korjausmääräysluonnoksen, joka lähetettiin hyvinvointialueelle lausuttavaksi ennen päätöksentekoa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus käsitteli lausuntopyynnön 26.5.2025. Lausunnossa tuotiin esiin pelastusyksiköiden hälyttämiseen liittyvä ohje, jonka avulla ongelma pyrittiin ratkaisemaan. Lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue totesi vastineessaan, että kyseessä ei ole huomattava puute.

Aluehallintovirasto antoi 2.6.2025 valvonta-asiasta seuraavan korjausmääräyksen:

Etelä-Suomen aluehallintovirasto edellyttää pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 18 §:n 2 momentin nojalla, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue korjaa pelastustoiminnan palvelutasossaan olevat huomattavat puutteet ja saattaa palvelujen tason pelastustoimen järjestämislain edellyttämälle tasolle.

Huomattavat puutteet pelastustoiminnan palvelutasossa tulee korjata 9.6.2025 mennessä siten, että pelastustoimen kiireellisille tehtäville hälytetään ensimmäisessä hälytysvasteessa vähintään pelastusryhmän (1+3) kokoinen muodostelma. Muodostelma voi koostua useasta eri yksiköstä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tulee toimittaa aluehallintovirastolle määräaikaan mennessä selvitys, jolla se osoittaa korjausmääräyksen toteutetuksi edellytetyllä tavalla.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tulee lisäksi selvittää aiemman selvityspyynnön mukaisesti A- ja B-kiireellisten tehtävien osalta toteutuneet ensimmäiset hälytysvasteet ajalta 1.1.–31.7.2025.

2. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vastaus

Selvityksenä 2.6.2025 annettuun korjausmääräykseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen pelastuslaitos toteaa, että korjausmääräyksessä kuvattu puute on korjattu. Pelastuslaitoksen Tilannekeskus täydentää ympäri vuorokauden hätäkeskuksen tietojärjestelmän (ERICA) tiedot siten, että mahdolliset vajaavahvuiset yksiköt otetaan huomioon hälytysvastetta laadittaessa. Tilanteessa, jossa yhden yksikön tehtävälle hälytettäisiin ns.

vajaavahvuinen yksikkö, lähtö täydentyy automaattisesti siten, että tehtävälle hälytetään myös toinen yksikkö. Tällöin toteutuu pelastustoiminnan suunnitteluohjeessa kuvattu tavoite siitä, että pelastustoimen kiireellisille tehtäville hälytetään ensimmäisessä hälytysvasteessa vähintään pelastusryhmän (1+3) kokoinen muodostelma. Toimintamalli on toteutettu jo aiemmin. Prosessia on nyt lisäksi tarkennettu ja valvotaan siten, että vahvuustietojen täydentäminen hätäkeskuksen tietojärjestelmään tapahtuu reaaliaikaisesti ympäri vuorokauden.

Ajanjaksolla 1.2.–6.4.2025 oli pelastustoiminnan tehtäviä 562 kpl, ja näistä 324 tehtävää oli hätäkeskuksen riskiarviossa määritelty luokkaan ”pieni”. Hälytysvasteessa on tällöin vain yksi pelastusyksikkö. Seurantajaksolla näistä yhden yksikön hälytyksistä minimivahvuus 1+3 ei toteutunut 22 tehtävässä, eli 6,7 prosentissa kaikista yhden yksikön tehtävistä.

AVI:n valvontakäynnillä 2.10.2024 antamaan palautteen perusteella Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos korjasi toimintaansa laatimalla täydentävän ohjeistuksen pelastustoimintaan. Ohje tuli voimaan 11.11.2024.

Vajaalla vahvuudella olevien pelastusyksiköiden automaattinen täydentäminen on toteutettu ERICA:n vastemallin kautta. Järjestely on tehty lisäämällä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen vakinaisille ja soveltuvalla joukolle sopimuspalokuntien pelastusyksiköitä vastelaskennassa käytettävä ominaisuus (kohdealueen yksikkö 2, arvo 2) ja hakua rajaava toiminta-alue.

Vastemallissa haetaan arvolla kaksi edellä mainittua ominaisuutta sellaisille tehtäville, joihin yksikön on mahdollista tulla hälytetyksi yksin. Yksikön ollessa täydellä vahvuudella, se riittää yksin täyttämään vaatimuksen haetun ominaisuuden osalta. Yksikön ollessa vajaalla vahvuudella, tilannekeskus muuttaa ominaisuuden arvoksi yksi, jolloin vastelaskenta hakee automaattisesti toisen kyseisellä ominaisuudella varustetun yksikön tehtävälle, jos sellainen tavoittaa kohteen 30 min

kuluessa. Muutos ei vaikuta sellaisien tehtävien vasteisiin, joihin tulee joka tapauksessa enemmän kuin yksi pelastusyksikkö.

Ohjeen mukaisesti pelastustoiminnan hälytysvasteet on korjattu hätäkeskustietojärjestelmään (ERICA) siten, että vajaavahvuisen yhden yksikön tehtävissä tehtävälle hälytetään myös toinen yksikkö, jolloin kohteeseen tulee riittävä vahvuus, ja vaste täydentyy ohjeen mukaisesti. Tämä edellyttää sitä, että yksiköiden vahvuuspuutteet korjataan reaaliaikaisesti suoraan ERICA-järjestelmän yksikkötietoihin.

On ollut tilanteita, että kesken työvuoron tullutta vajausta ei aina ole ilmoitettu ohjeen mukaisesti Tilannekeskukseen, joka tekee tarvittavat korjaukset hätäkeskuksen tietojärjestelmään. Tällainen tilanne tulee esim. kesken päivän alkaneesta sairauspoissaolosta. Prosessia on nyt korjattu mm. lisäämällä koulutusta.

Seurantajakso on osoittanut, että Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on pystynyt korjaamaan esitettyä ongelmaa hälytysvasteissa. Edelleen Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos on reagoinut AVI:n 2.6.2025 antamaan lisäselvityspyyntöön korjaamalla jo voimassa olevaa ohjetta "vasteen automaattinen täydentäminen yksikön ollessa vajaalla vahvuudella". Käytännössä LUP tilannekeskuksen ja päivystävän palomestarin roolia valmiuden ja yksikkövahvuuden seuraamisessa ja muuttamisessa kasvatetaan.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue katsoo, että pelastuslaitoksen hälytysohje, periaatteet muodostelmien hälyttämisessä ja hälyttämisen toteutus vastaavat pelastustoimen järjestämislaissa ja pelastuslaissa asetettuja sekä voimassa olevan pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen tarkennettuja vaatimuksia. Hyvinvointialueen mielestä kyseessä ei ole pelastustoimen järjestämislain tarkoittama huomattava puute.

Vallitsevasta pelastajapulasta johtuvat miehistövajaukset ovat valitettavaa arkipäivää ja vaikuttavat siten, että pelastuslaitos joutuu operoimaan vajaavahvaisilla pelastusyksiköillä. Ylitöinä paikkaaminen ei ole aina mahdollista,

johtuen vapaaehtoisten ylityöntekijöiden puutteesta ja tiukasta talousarviosta sekä työaikalaista.